

PM Rotel I (Dnr KS 2022/81)

Slutbetänkandet Rätt mottagare - Granskning och integritet (SOU 2021:99)

Remiss från Kulturdepartementet

Remisstid den 19 maj 2022

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Regeringen beslutade den 29 oktober 2020 att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera frågor om personuppgiftsbehandling och sekretess i ärenden om stöd till det civila samhället, inklusive trossamfunden (dir. 2020:113).

Uppdraget utvidgades senare till att även analysera och ta ställning till inrättande av en stödfunktion som ska kunna bistå beslutsorgan vid en fördjupad granskning av bidragssökande organisation eller annan offentligt finansierad verksamhet.

Utredningen har antagit namnet *Utredningen om granskning av stöd till civilsamhället*. I augusti 2021 överlämnades delbetänkandet *Rätt mottagare - Demokrativillkor och integritet*, SOU 2021:66 och i december 2021 överlämnade utredningen slutbetänkandet *Rätt mottagare - Granskning och integritet*, SOU 2021:99.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och kulturnämnden. Kulturnämnden har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret ser positivt på förslaget att inrätta en särskild stödfunktion som kan hjälpa till med utredningar på begäran, men anser inte att funktionen ska ligga hos Centrum mot våldsbejakande extremism utan hos Polismyndigheten.

Mina synpunkter

Att stockholmarnas skattepengar går till de ändamål för vilka de är avsedda är väsentligt för att upprätthålla förtroendet för all offentlig verksamhet. Våra gemensamma medel ska gå till att främja ett starkt samhälle, inte till verksamhet som syftar till att underminera och skada detsamma. Jag ser med stor oro på att det kommer allt-

fler rapporter som visar på att verksamheter med kopplingar till våldsbejakande extremism eller andra antidemokratiska miljöer tar del av offentliga medel, samt att det förekommer att aktörer inom välfärdssektorn har kopplingar till extremistmiljöer.

Härvid vill jag understryka att den grönbåa majoriteten tar frågan på väldigt stort allvar. Liksom stadsledningskontoret framhåller i sitt tjänsteutlåtande, så har arbetet mot våldsbejakande extremism varit prioriterat under flera år. I socialnämnden har en handlingsplan mot välfärdsbrottslighet antagits, och staden har antagit stadsövergripande riktlinjer för utbetalning av föreningsstöd och lokalupplåtelse i syfte att förhindra att organisationer och föreningar med kopplingar till extremism eller brottslighet inte ska kunna påräkna sig stöd från staden.

Jag ser positivt på utredningens förslag om att inrätta en särskild stödfunktion som ska bistå myndigheter med fördjupade granskningar i ärenden då det kan finnas skäl att misstänka att det föreligger kopplingar till antidemokratiska krafter, eftersom det kan vara svårt att utreda den här typen av kopplingar. Jag anser även att man gjort en balanserad avvägning mellan risken för intrång i den personliga integriteten och samhällsnyttan beträffande de åtgärder som föreslås av utredningen.

Jag delar emellertid stadsledningskontorets bedömning att ansvaret för denna stödfunktion bör ligga hos Polismyndigheten, då myndigheten i egenskap av dess brottsbeivrande samt brottsförebyggande verksamhet är väl lämpad för uppdraget.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Stockholm den 11 maj 2022

ANNA KÖNIG JERLMYR

Bilaga

Slutbetänkande Rätt mottagare – Granskning och integritet (SOU 2021:99)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

Regeringen beslutade den 29 oktober 2020 att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera frågor om personuppgiftsbehandling och sekretess i ärenden om stöd till det civila samhället, inklusive trossamfunden (dir. 2020:113).

Uppdraget utvidgades senare till att även analysera och ta ställning till inrättande av en stödfunktion som ska kunna bistå beslutsorgan vid en fördjupad granskning av bidragssökande organisation eller annan offentligt finansierad verksamhet.

Utredningen har antagit namnet *Utredningen om granskning av stöd till civilsamhället*. I augusti 2021 överlämnades delbetänkandet *Rätt mottagare - Demokrativillkor och integritet*, SOU 2021:66 och i december 2021 överlämnade utredningen slutbetänkandet *Rätt mottagare - Granskning och integritet*, SOU 2021:99.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och kulturnämnden. Kulturnämnden har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 21 april 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret instämmer i vikten av att motverka att offentliga medel går till individer, organisationer eller andra aktörer med kopplingar till våldsbejakande extremism eller andra antidemokratiska miljöer. Att värna om de demokratiska värdena är oerhört viktigt liksom att säkerställa en hög tilltro och förtroende för det offentliga. Inom Stockholms stad har arbetet mot våldsbejakande extremism varit ett prioriterat arbete under flera år. Vägledning i arbetet, webbutbildningar och handlingsplaner har tagits fram och kunskapen om våldsbejakande extremism är god i berörda förvaltningar. Kommunfullmäktige beslutade den 31 maj 2021 om riktlinjer för lokalupplåtelse samt förenings- och kulturbidrag. Av riktlinjerna framkommer att nämnder som fördelar förenings- eller kulturbidrag och upplåter lokaler ska föra in ett demokrativillkor i sina riktlinjer eller rutiner för handläggning av lokalupplåtelse samt förenings- och kulturstöd.

Stadsledningskontorets erfarenhet är att det kan vara svårt att utreda huruvida organisationer och andra aktörer inom välfärdsområdet har kopplingar till våldsbejakande extremism eller andra antidemokratiska miljöer. Verksamheter kan framstå som legitima på ytan och det är svårt att upptäcka olämpliga kopplingar. De kan också vara organiserade så att insyn försvåras eller omöjliggörs. Det kräver hög kompetens att utreda och staden har endast tillgång till offentliga uppgifter. Många gånger kan det dessutom vara svårt att värdera de uppgifter som kommer fram. Det finns idag inga tydliga riktlinjer kring när eller hur en individ ska anses kopplad till våldsbejakande extremism eller antidemokratiska miljöer och det är inte tillåtet att föra register eller fråga efter till exempel politisk eller religiös tillhörighet. Sekretess försvårar möjligheten att dela och utbyta information inom staden och med andra myndigheter. Stadsledningskontoret vill här påtala behovet av en översyn av regelverk för att underlätta samverkan. Att kunna dela information både inom och mellan myndigheter skulle underlätta för myndigheter att motverka välfärdsbrott. Det skulle sannolikt minska behovet av den särskilda stödfunktionen som föreslås i utredningen.

Stadsledningskontoret ser positivt på förslaget att inrätta en särskild stödfunktion som kan hjälpa till med utredningar på begäran, men anser inte att funktionen ska ligga hos Centrum mot våldsbejakande extremism utan hos Polismyndigheten. Polisens brottsförebyggande uppdrag i kombination med dess brottsutredande verksamhet samt möjligheten att inhämta under rättelseuppgifter gör myndigheten väl lämpad för uppdraget. Polisen har därutöver stor vana av att hantera och behandla känsliga uppgifter i register. Genom att tillföra polisen resurser för att bistå i denna funktion stannar känslig kunskap inom polisen och det finns också möjlighet att föra den kunskapen till rätt lokalpolisområde för att höja medvetenheten lokalt kring våldsbejakande individer och rörelser. Det finns dessutom ofta kopplingar mellan individer som är våldsbejakande eller tillhör våldsbejakande miljöer och annan kriminalitet, inte minst välfärdsbrottslighet, vilket innebär en ökad möjlighet att utreda och lagföra individer i de ärenden där stödfunktionens utredning visar att det finns anledning att anta att brott har begåtts. Det är stadsledningskontorets uppfattning att det är betydligt effektivare att inrätta en funktion inom polisen med förhöjd kunskap om kommunala bidrag än att ge en polisiär underrättelsefunktion till en förvaltningsmyndighet. Det är i sammanhanget avgörande att säkerställa att sekretesslagstiftningen anpassas så att stödfunktionens uppdrag möjliggörs samt att den kan återkoppla information till den myndighet som ska fatta beslut.

Förslaget innebär en kostnad om cirka 28 mkr per år. Då finansiering ska ske med skattemedel och tas från reformutrymmet anser stadsledningskontoret att det är viktigt att stödfunktionen utformas på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt. Kostnaderna får inte överstiga den nytta som uppnås. Enligt förslaget utgör 40 % av den årliga budgeten overheadkostnader vilket stadsledningskontoret anser vara för högt. Förslaget innebär inte någon kostnad för kommuner.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.